

Bibliotekernes Dialogforum

Referat

22.01.2020

TID: fredag den 17. januar fra kl. 10-13, afsluttende med frokost.

HVOR: Danmarks Biblioteksforening, Farvergade 27D, 2., 1463 København K.

AFBUD: Har du ikke mulighed for at deltage, så send venligst en mail med afbud til Jeanette Fog Vogelius på jfv@db.dk

Mere om medlemmer og møder i Bibliotekernes Dialogforum www.db.dk/dialogforum

Deltagere:

Steen Bording Andersen, Danmarks Biblioteksforening
Lotte Hviid Dyrbye, Tænk tanken Fremtidens Biblioteker
Pia Henriette Friis, Bibliotekschefforeningen
Torben Jensen, Bibliotekarforbundet
Michael Nøhr, Kommunernes Forening for Pædagogiske Læringscentre
Peter Raben, HK (Stedfortræder for Helle Harpøth)
Bertil F. Dorch, Danske Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker
Gitte Bruun Jensen, Danske Fag-, Forsknings- og Uddannelsesbiblioteker
Kasper Holm, Gymnase-, Akademi- og Erhvervsskolernes Biblioteksforening
Mads Samsing, HK
Tine Segel, Bibliotekarforbundet

Gæster:

Lene Hedegaard Johansen, Det Kongelige Bibliotek

Afbud:

Erik Hofmeister, Det Kongelige Bibliotek
Grete Weitze, Kommunernes Forening for Pædagogiske Læringscentre
Ida Kongsø, Kommunernes Forening for Pædagogiske Læringscentre
Lisbeth Storm Henriksen, HK

Sekretær for udvalget:

Michel Steen-Hansen

1. Godkendelse af dagsorden og referat

Sagsfremstilling

Dagsorden og udkast til referat fra mødet den 13. september godkendes.

Se [referat](#)

Afgørelse:

Godkendt.

2. TEMA: Copyright

Sagsfremstilling

Ophavsretsloven er helt afgørende for bibliotekernes mulighed for at købe, opbevare og udlåne alle slags materialer. Derfor har vi haft fokus på arbejdet med EU-direktivet om copyright i de forløbne år.

Det er nu vedtaget i EU. Det betyder, at man har en 2 års implementeringsperiode i de enkelte medlemslande. IFLA arbejder på et oplæg på hvert enkelt område, som vi kan bruge i den videre proces når først ministeriet tager fat på implementeringen. I bibliotekerne skal der arbejdes med argumenter for bl.a. undtagelser, der kommer brugerne til gode.

Se oplæg om rammerne og mulighederne [EU copyright reform](#)

Kulturministeriet startede den 30. oktober 2019 en møderække om implementeringen af direktivet. Foreløbig har været afholdt 5 møder om emnet, hvor bl.a. Danmarks Biblioteksforening og Det kongelige Bibliotek har været repræsenteret.

Lene Hedegaard Johansen Chefkonsulent, juridisk rådgiver for direktøren på Det Kongelige Bibliotek vil på mødet komme med oplæg om Det Kongelige Biblioteks positioner, særligt i forhold til

- Implementeringsprocessen
- KB's ønskeliste og perspektiverne – se uddybning [her](#)
- Tekst og dataming

På mødet i Dialogforum vil vi efterfølgende drøfte den videre proces i arbejdet med implementeringen, og bibliotekernes arbejde med dem.

De næste to møder i kulturministeriet i januar handler om direktivets artikel 6 "Bevarelse af kulturarven" og artikel 16 "Krav om rimelig kompensation" (for udgivere), hvor formålet med mødet er at modtage vores input i forhold til bestemmelsen i direktivet."

Særligt artikel 16 om kompensation kan være interessant i forhold til bibliotekernes muligheder for at stille e-bøger og andre digitale materialer til rådighed for brugerne.

Michel Steen-Hansen kommer med input til proces og input til det videre forløb om bl.a. artikel 16.

Afgørelse:

Lene Hedegaard Johansen, chefkonsulent, juridisk rådgiver for direktøren på Det Kongelige Bibliotek præsenterede/orienterede om processen om implementering af EU-direktivet i dansk lovgivning. Lene roste den meget åbne proces som Kulturministeriet har planlagt med møder om de enkelte artikler, som også er beskrevet i dagsordenen. Processen slutter med udgangen af januar.

Der kommer en offentlig høring om lovforslaget i maj/juni. I Dialogforum forsøger vi at lave et fælles høringssvar – DB laver et udkast i samarbejde med KB.

Et diskussionspunkt var, hvordan vi kan sikre en øget dialog og interesse fra hele uddannelsessektoren, da en ny ophavsrets lov har betydning for dem. Samt hvordan vi anskueliggør at der på en række områder betales dobbelt for de samme materialer. Det er dybest set et politisk spørgsmål, som vi sammen bør skabe opmærksomhed om – se f.eks. artikel fra [Bertil F. Dorch](#)

Et diskussionsområde i Lenes fremlæggelse er "Bredest mulige adgang til tekst- og

datamining uden tekniske hindringer” som der kan læses mere om i bilaget [her](#) samt på ”Forbedring og forenkling af reglerne om digital kopiering”. Danskerne kopierer, fotograferer, scanner og deler filer med hinanden og verden hver dag. Det er en del af en almindelig hverdag for alle danskere i en digital tidsalder. Vi mener, at digital deling af viden og kulturarv er med til at oplyse, danne og uddanne danskerne og dermed berige Danmark som samfund.

I dag har vi en uheldig retstilstand, hvor det er almindeligt at borgernes normale adfærd er i strid med loven. Det skyldes bl.a. en virkelig svært tilgængelig lovgivning, særligt §12, som med fordel kan forenkles. Alle biblioteker får hver dag mange spørgsmål om lovlig kopiering. Vi oplever, at brugere og medarbejdere meget gerne vil overholde loven, men svarene på disse spørgsmål er ofte utroligt komplicerede og vanskelige at kommunikere. Det er med til at hindre overholdelse af reglerne.

På uddannelsesinstitutionerne bliver spørgsmål om lovlig kopiering endnu mere komplekse på grund af et tæt og svært gennemskueligt samspil mellem

- 1) kopiundtagelserne i ophavsretsloven
- 2) Copydan-aftaler om kopiering og
- 3) de licensaftaler, som bl.a. KB har til opgave at indgå med forlag om at købe adgang til at læse og kopiere e-resurser.

Det forhold har også den uheldige konsekvens, at uddannelsesinstitutioner med offentlige midler risikerer at betale for studerendes kopiering flere gange, fordi næppe nogen kan gennemskue dette samspil, rækkevidden af aftaler med licensvirkning og snitfladerne i forhold til licensaftaler med forlag. Alle tiltag fra ministeriets side for at gøre reglerne om digital kopiering mere klare og ændre denne uheldige retstilstand er kærkomne.

Et andet punkt der blev drøftet, var borgerens adgang til Danmarks kulturarv i hele landet. KBs samlinger er en væsentlig del af Danmarks kulturelle hukommelse og biblioteket ligger inde med meget store digitale samlinger. Alle borgere bør have fri og lige mulighed for at søge viden. Generelt er det en vigtig forudsætning for bibliotekets brugere, at ophavsretsloven fastholder og gerne udbygger en bred adgang til digitalisering af samlingerne, uanset om det er pligtafleveret materiale, eller materiale, KB samler og bevarer på andet grundlag. Med den nuværende lov er der imidlertid kun adgang til digitalt født materiale på KB i København og Aarhus. KB ser et stort behov for at sikre borgerne adgang til digital kulturarv i hele landet.

Herudover blev det diskuteret om mulighederne for at få paralleliseret vilkår for digitale materialer og fysiske materialer, aktualiseret i forskellene på e-bøger, som bibliotekerne ikke har ret til at købe og udlåne, men må forhandle sig til, og de fysiske bøger som bibliotekerne har ret til at købe og udlåne pga. undtagelser i ophavsretsloven.

Det er ikke noget der er berørt i EU-direktivet, så derfor forventes det heller ikke, også det er i sidste ende et politisk spørgsmål. Det opfordres alle parter i Dialogforum til at arbejde videre med, både på et fagligt og politisk plan.

Det gælder:

1. Især på tekst and datamining
2. Klarhed ifht indkøb og brug af digitale materialer - spredning og kopiering af digitale materialer.
3. Samt adgangen til kulturarven

3. FNs verdensmål og bibliotekerne

Sagsfremstilling

På sidste møde havde dialogforum en kort snak om de enkelte organisationers arbejde med FNs verdensmål, for at afgøre om vi skal iværksætte en fælles indsats, og evt. lave en arbejdsgruppe om det.

På mødet blev det vedtaget DB skulle samle de enkelte initiativer på en site, bl.a. med input fra Dialogforums medlemmer. Umiddelbart kom der ikke efterfølgende nogle bud fra Dialogforums medlemmer så DB igangsatte i stedet et initiativ i forlængelse af deres [konference](#) i foråret hvor de nedsatte en taskforce (se mere i [Facebookgruppen DB2030](#)) der skulle arbejde med målene, og samle dem der arbejder med SDG i bibliotekerne. Denne taskforce indbød i december en række parter til netværksmøde.

Deltagere i netværket (som er åbent er p.t.): CONCITO, Sustainable Now, CHORA2030, BF, Tænketanken Fremtidens Biblioteker, Deltager Danmark og Verdens Bedste Nyheder m.fl.

Målet er at skabe samarbejde mellem alle dem der arbejder med at skabe en folkelig involvering i FN verdensmål. At bruge bibliotekerne, som den mest besøgte kulturinstitution, som afsæt for en masse af disse aktiviteter i samarbejde med andre aktører. Konkret arbejder vi i Bibliotekerne på at udvikle et kompetenceforløb, i første omgang for biblioteksansatte, men på sigt for borgerne.

Ultimo april arrangeres en konference i Ballerup med titlen Verdens Bedste Løsninger, som netværket er i gang med at arbejde på.

- Hvordan kan folkebibliotekerne videreformidle/sætte verdensmål på dagsordenen
- Hvordan nedbryder vi siloer, mellem folkebiblioteker og uddannelsesinstitutioner?
- Oplæg fra de FN Verdensmåls organisationer, hvad kan bibliotekerne bruge dem til og visa versa

Idéen er at udnytte den viden der ligger i de enkelte organisationer og få det skaleret ud via de 98 folkebiblioteker i Danmark. Herunder at opbygge kompetencer til at aktivere borgerne til reel handling.

På Dialogforums møde lægges op til debat om, hvordan vi skaber en fælles indsats på tværs af sektorer og skaber fælles projekter med baggrund i FNs verdensmål.

Afgørelse:

Opbakning til den videre proces, hvor flere var interesseret i at deltage.

I Dialogforum, blev der lagt vægt på, at vi skal huske ikke kun at tale *miljømål*, men også at være opmærksomme på de andre dele af verdensmål og særligt tage udgangspunkt i Verdensmål 17 om partnerskaber.

Dialogforum inviteres til at deltage i den videre proces i Netværket DB2030. Næste netværksmøde:

TID: Torsdag den 5. marts, kl. 9-12, der vil blive serveret frokost.

HVOR: Danmarks Biblioteksforening, Farvergade 27D, 2. sal, København.

Der planlægges **Temadag** – (Verdens bedste løsninger) sandsynligvis 5. maj i Ballerup (ikke endelig planlagt).

Der planlægges

4. Debatten om bibliotekerne med KL og Kulturministeren

Sagsfremstilling

Der er administrativt arbejdet på at skabe et fælles debatoplæg til kommunerne om mulighederne i fremtidens biblioteker mellem KL, Bibliotekschefforening og Danmarks Biblioteksforening.

Oplægget forventes offentliggjort i forbindelse med Det Bibliotekspolitiske Topmøde den 16. og 17. april.

Det arbejde vil Pia Henriette Friis og Michel Steen-Hansen orientere om på mødet, hvor de også vil præsentere udkast til oplægget.

Afgørelse:

Sagen drøftet med opbakning til at styrke samarbejdet KL.

[FREMFAERD](#) som er et partssamarbejde mellem overenskomstpartnerne på det kommunale område, er også i dialog med KL om emnet.

5. National Læsestrategi og Håndslag om børns læsning

Sagsfremstilling

På sidste møde fik Dialogforum præsenteret oplæg til "[En stærk læsekultur hos børn og unge: Oplæg til en national læsestrategi](#)" som blev overrakt til Kulturministeren i september. På dette møde vil Michel Steen-Hansen kort orientere om processen omkring National Læsestrategi og de videre planer og arbejdet i [Læsekoalitionen](#)

Høringen på Christiansborg

Høringen på Christiansborg var overtegnet og vakte forholdsvis stor mediebevågenhed. Der var også både en storpolitisk og faglig interesse og opbakning til oplægget. Dog blev der ikke lagt op til at kulturministeren i første omgang ville stille sig i spidsen for at gennemføre en National Strategi, men hun var åben for dialog og hvordan enkelte elementer kan understøttes ude i kommunerne.

En opsamling på høringen, medieomtalen og de politiske reaktioner kan ses her db.dk/nationalstrategi

Proces og status for bibliotekschefernes håndslag for Børns læsning.

På BCFs årsmøde 2019 gav bibliotekscheferne hinanden håndslag på at gå i en fælles retning, og sammen sætte ind på at løfte Børns læsning.

Den bærende tanke var, at man ved at gå sammen kan skabe en større synlighed lokalt og nationalt, både overfor borgere og politikere.

I efteråret satte BCF en proces i gang med en håndslags-danmarksturné, hvor de kom ud til alle CB-ledermøderne, og drøftede indhold, grad af forpligtelse og ambitioner for håndslaget. På medlemsmødet den 25. november præsenterede de alle temaer, der kom frem på CB-møderne og afstemte det sidste.

Håndslaget er netop ved at blive skrevet sammen og bliver præsenteret på BCF årsmøde 2020. De vil samtidig benytte årsmødet til at sætte fokus på, hvordan vi bedst muligt får implementeret de initiativer, der ligger i håndslaget.

På mødet vil Pia Henriette Friis præsenterer oplæg til Håndslaget

Afgørelse:

Dialogforum vil fortsat have fokus på læsning i alle dets aspekter. Både i forhold til den nationale politik og samarbejderne på tværs af sektorer.

Der var stor interesse for BCF-idéen om håndslag, som bliver præsenteret og offentliggjort den 6. februar.

6. Folkemøde, kulturmødet og andre steder for debat med folket

De seneste år har vi forsøgt at skabe fælles debatter på bl.a. Bogforum, Kulturmødet på Mors og Folkemødet på Bornholm under navet ”Danmarks Biblioteker”.

På sidste møde inviteredes til evaluering og planlægningsmøde hos Danmarks Biblioteksforening den 3. oktober. Her deltog Tænk tanken Fremtidens Biblioteker, BF, Bibliotekschefforeningen som var enige om at forsætte samarbejde og afsøge mulighederne for nye former og samarbejder i 2020

Siden da har DB og Michel arbejdet på at skabe et samarbejde om at skabe Kulturens Plads og Scene sammen med Dansk Live som er spillestedernes interesseorganisation.

Det ser ud til at lykkedes at få tilstrækkelig mange samarbejdspartner til at realisere dette. DB og Dansk Live havde inviteret til interesse møde den 14. januar. På Dialogforums møde vil Michel Steen-Hansen orientere om planerne og status for projektet.

Alle er velkomne til at byde ind og deltage i arbejdet med Kulturens Plads.

I kan se mere om planerne på db.dk/kulturens-plads-fm20

Der arbejdes også fortsat med en samlet indsats for bibliotekernes telt på kulturmødet. Det vil Michel Steen-Hansen også orientere om på dagens møde.

Afgørelse:

Det var opbakning til idéen om Kulturens Plads i kulturverdenen og også KFPLC var interesseret i at indgå i et forpligtende samarbejde omkring Danmarks Bibliotekers samlede optræden på Kulturens Plads – se mere på www.db.dk/fm2020

7. Fremtidige møder

Vi fastsætter de fremtidige møder og sætter tema op for det næste møde.

Afgørelse:

Der udsendes doodle på møde slut april – start maj.

EVT.

Steen Bording Andersen

Formand

Michel Steen-Hansen

Sekretær